

Stockholms stads industriella verk.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket». Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Stockholms stads gasverk och elektricitetsverk samt vattenledningsverk förvaltas — sedan vid den år 1920 genomförda kommunala omorganisationen vattenledningsverket utbrutits ur det förut under drätselnämndens andra avdelning ställda byggnadskontoret, och sammanförts med gas- och elektricitetsverken — fr. o. m. april 1920 av en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk. Denna består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äga verkställande direktören för gas- och elektricitetsverken samt vattenledningsschefen närvara och var för sitt förvaltningsområde deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet. Enahanda befogenhet tillkommer överingenjör vid gas- och elektricitetsverken med avseende å ärende, som av honom inför styrelsens föredrages.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens gas-, elektricitets- och vattenledningsverk ävensom vattenfall, andra fastigheter och anläggningar, som av staden för dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för hithörande ändamål utförda ledningar och andra anläggningar. Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. I början av varje år skall styrelsen till gatunämnden avlämna uppgift å de arbeten i stadens gator, som skola under året utföras. I fråga om gatubelysningen har styrelsen att ställa sig till efterrättelse av gatunämnden meddelade beslut. För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden, jämte suppleant för denne, samt en ledamot jämte suppleant, äga att mellan styrelsens sammanträden tillsammans

med direktören för gas- och elektricitetsverken, resp. vattenledningsschefen, och under förutsättning att meningsskiljaktighet ej råder, fatta beslut i frågor av mindre räckvidd eller av särskilt brådskande natur, med skyldighet för delegerade att vid styrelsens närmast infallande sammanträde anmäla sålunda fattade beslut.

F. n. pågår utredning (genom en av stadskollegiet tillsatt kommitté) ang. eventuellt förändrad organisation av de industriella verken (jfr sid. 241).

Instruktion m. m. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads industriella verk, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändr. den 29 maj 1925. Arbetsordning för styrelsen över Stockholms stads industriella verk jämte instruktion för direktören och överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken samt vattenledningsschefen, antagen av industriverksstyrelsen den 10 maj 1920 med ändring den 17 dec. s. å. Instruktion för industriverksstyrelsens sekreterare och juridiska biträde, antagen av industriverksstyrelsen den 25 febr. 1921.

Stat år 1926. Utgifter: 39,610,187 kr. (däruv att täckas med låneanbud 11,387,000 kr.); inkomster: 31,152,200 kr.

Industriverksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Rossander, C. A. J., professor, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Andersson, E. V., förrådsmästare, stadsfullm.

*Andersson, J. Edvin, ombudsman, stadsfullm.

Hjorth, J. E., direktör.

*Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.

*Pålsson, E. A. V., slöjd lärare, stadsfullm.

Suppleanter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.

*Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.

*Ferm, A. V., snickare, stadsfullm.

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.

*Lundström, P. J., tryckeriföreståndare.

IV. Sekreterare och ombudsman (4,600 kr.).

Boye, C. T. Hultman-.

Delegerade av styrelsen.

Åkerman, G. R. J., ordf.; Rossander, C. A. J., vice ordf.; Magnuson, P. K.; Almström, O. H. (suppl. för vice ordf.); Andersson, J. E. (suppl. för Magnuson).

Industriverksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1925 års räkenskaper och förvaltning).

Falk, S. G., direktör, stadsfullm.

Johanson, K. E., landsorganisationens sekreterare.

Kreüger, H., professor, stadsfullm.

Suppleanter:

Wall, S. D., professor, stadsfullm.

Söderberg, P., ombudsman.

Vattenledningsverket.

Huvudkontor: Torsgatan 30, Va.; t. »vattenledningsverket»; expeditionstid: 9—4,30 (lördagar och helgdagsaftnar 9—2).
Distributionen: Torsgatan 30, Va.; t. »vattenledningsverket»; expeditionstid: 9—4,30, lördagar och helgdagsaftnar 9—2 (för telefonmeddelanden hela dygnet t. »vattenledningsverket»).

Debiteringskontor för vattenavgifter: stadshuset, n. b., C.; t. »stadshuset»; expeditionstid: 10—2,30 (lördagar och helgdagsaftnar 10—2).

Norsborgsverket: t. Norsborg 10 och 44.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmanämnd anlägga en allmän ledning för filterrat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten uteslutande ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och 7 maj 1900 beslöto stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenledningsverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Denna anläggning invigdes den 4 oktober 1904. Den gamla anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923. Inom stadens område finnas dessutom vattenreservoarer i Årstalunden, Vanadisunden och Stadshagen samt (för högzoner) ett vattentorn vid Mosebacketorg och en hydroforanläggning i Enskede.

Vattenledningsverket, som till en början sorterade under en av sockenstämmanämnden utsedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera ställdes under dåv. byggnadskontoret. I

samband med den kommunala omorganisationens genomförande år 1920 blev emellertid vattenledningsverket utbrutet ur byggnadskontoret och förlagt under den nyinrättade industriverksstyrelsen.

Vattenledningsverket uppgår förslag till vattenledningens rörnät, pumpstationer, vattenkastare, fontäner m. m., verkställen anläggning och underhåll av desamma samt uppehåller driften av vattenledningsverket.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms vattenledningsverk, antaget av stadsfullmäktige den 29 juni 1925. Taxa å vatten från Stockholms stads vattenledningsverk, antagen av stadsfullmäktige den 17 nov. 1924. Enligt denna taxa utlämnas vatten endast genom vattenmätare; priset utgör 23 öre per kbm. (med rabatt för större förbrukning).

Stat år 1926. Utgifter: 3,737,287 kr. (därav att täckas med låneedel 55,000 kr.); inkomster: 4,043,200 kr.

Vattenledningschef (26).

Nordenstrahl, T. O. R. (förordn. t. o. m. 27/9 1929); mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Förste ingenjör (23).

Bergström, J. F.; mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Ingenjör för distributionen (21).

Dahlöf, G. A., föreståndare; mottagningstid: 9—10 och 1—2.

Ingenjör, föreståndare vid Norsborg (21).

Åberg, E. M., tjl. (se sid. 211), tjf. Helleday, W. H. (se nedan).

Byråingenjör (19).

Ericsson, G. J. I.

Ingenjör för driften (19).

Helleday, W. H., tjl. (se ovan), tjf. Svensson, E. D.

Ingenjörer för distributionen (19).

Alrutz, E. T., för inspektioner, serviser och mätare; Erikson, S. V., för rörnätet; mottagningstid: 9—10 och 1—2.

Ingenjör (17).

Forsman, F. A., för mätare- och mekaniska verkstaden vid distributionen.

Konstruktör (16).

Isaksson, J. O.

Två extra ingenjörer (6,000—3,900 kr.), två ritare (4,500—4,200 kr.), två ritbiträden (7).

Föreståndare för laboratoriet

(gemensamma med hälsovårdsnämnden; avlönin-
gar se sid. 121 och 122).

Sondén, K. G. A. (kemiska avd.); Huss, H. A. (biologiska avd.).

Två laboratoriebiträden (3,900—3,360 kr.).

Bokhållare (18).

Hagberg, J. T. F., kamrerare, föreståndare för bokföringsavdelningen.

Föreståndare vid kontoret för debitering av vatten- och renhållningsavgifter (18).

Ekebohm, N. K. K.

Förrådsförvaltare (18).

Edwall, A.

Bokhållare (17).

Enblom, K. J. E.; Erikson, T. K. I. (vid debiteringskontoret).

Bokhållare (15).

Flagstad, C. A. E.; Lundgren, C. A.

Förste vaktmästare (7).

Moberg, K. G. E.

En *förrådsmästare* (11), fyra *kontorskrivare* (därav en vid debiteringskontoret) (11), två *kontorsskrivare* (9), nio *kontorsskrivare* (därav fyra vid debiteringskontoret) (7), två *extra bokhållare* (3,600 kr.), en *extra kontorsskrivare* (3,000 kr.), sex *extra kontorsbiträden* (2,280—1,440 kr.), en *telefonist* (1,560 kr.), två *extra vaktmästare* (1,920—1,200 kr.), ett *vaktmästarbiträde*.

Övermaskinist (16).

Cederqvist, K. A.

En *biträdande övermaskinist* (15), två *verkmästare* (15), två *verkmästare* (14), en *förrådsverkmästare* (14), två *verkmästare* (12), tre *maskinister* (12), femton *distriktsförmän* (9), tre *automobilförare* (7), två *extra maskinister* (4,800—4,140 kr.), två *extra verkmästare* (4,440—4,320 kr.), ett *extra verkmästarbiträde* (2,880 kr.), sex *avläsare* samt 235 *arbetare* (vid 1926 års början).

Vattenledningsentreprenörer.¹⁾

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens vattenledningsverk ansluten vattenledning, får icke utföras av annan än den, som av industriverksstyrelsen antagits som entreprenör för dylika arbeten.

Reglemente. Bestämmelser rörande entreprenörsrättigheter för vattenledningsarbeten i Stockholm med instruktion för antagna entreprenörer, utfärdade av industriverksstyrelsen den 2 maj 1924.

¹⁾ Dessa entreprenörer (med undantag av Pehrson, K. och Rörlednings- och installations-ab. S. J. F.; se nedan) äro även av gatunämnden godkända såsom avloppsledningsentreprenörer (jfr sid. 224).

(Firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, *Sö.*; t. 20 25, Söder 89 06.

AB. Björnberg & Wikström; Surbrunnsgatan 26, *Va.*; t. Vasa 30 53, Vasa 73 25.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, *C.*; t. »Clausens».

AB. A. Conilton; Hjärnegatan 6, *C.*; t. 339 89, Kungsh. 10 75.

AB. Fahnehjelm & C:o; Luntmakaregatan 14, *C.*; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstensgatan 10, *Va.*; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, *C.*; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, *Va.*; t. 855 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, *C.*; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, *C.*; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, *Sö.*; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. Knut Lundquist; Luntmakaregatan 27, *C.*; t. Norr 10 72, Norr 10 73.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, *C.*; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, *C.*; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, *C.*; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, *C.*; t. »P. A. Sjögren».

Ahlisen & C:o; St Eriksgatan 31, *C.*; t. Kungsh. 77 93.

Ahxner, Harald, Riddaregatan 17, *Ö.Dj.*; t. 736 84, Norr 46 84.

Berggrens rörledningsaffär; Sibyllegatan 41, *Ö.*; t. 709 80, Norr 42 20.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, *C.*; t. 48 11, Norr 44 80.

Bromma rörledningsaffär; Älviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 1 56 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J., & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Sjalagårdsgatan 10, *St.*; t. Norr 152 10.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 35, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).

Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, *C.*; t. Norr 165 87, Norr 167 52.

Hammarsten, W. A.; Karlshov, Örby, Älvsjö; t. Örby 58 (endast inom Brännkyrka).

Hellman & Son; Hornsgatan 145, *Sö.*; t. Söder 311 57.

Johansson, J. L., & C:o; Birgerjarlsgatan 106, *Va.*; t. 56 75, Norr 56 75.

- IV.** Jonsson, J. A.; Liseberg 48, Älvsjö; t. Örby 2 04 (endast inom Brännkyrka).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, Va.; t. Vasa 142 90, Vasa 142 96.
Lindéns, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, C.; t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungberg, J. A., & C:o; Själagårdsgatan 9, St.; t. 2 62, Norr 27 19.
Lundquist, J., & C:o; Döbelnsgatan 54, Va.; t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Klyftvägen, Kungsholms villastad; t. Ulvsunda 1 45 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör; Rensgatan 5, Va.; t. Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Rörlednings- och installations-ab. S. J. F.; St Eriksgatan 35, C.; t. Kungsh. 46 98, Kungsh. 79 88.
Sylvan, Herman; Jakobsbergsgatan 27, C.; t. 33 91, Norr 95 26.
Vasa rörledningsaffär; Rörstrandsgatan 2, Va.; t. Vasa 149 64.
Widebergs, Sven, efterträdare, K. Elmén; Bryggaregatan 12, C.; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor; Arbetaregatan 32, C.; t. 340 31, Norr 62 84.

Gas- och elektricitetsverken.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Reglementen m. m. Reglemente för begagnande av gas från Stockholms gasverk och reglemente för begagnande av elektrisk ström från Stockholms elektricitetsverk, antagna av stadsfullmäktige den 16 dec. 1912, med ändringar den 10 nov. 1924. Taxa för gas, levererad från Stockholms gasverk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, med ändring den 15 dec. 1924; enligt denna taxa utgör gaspriset f. n. 12 öre per kbm. (med rabatt för större förbrukning). Taxa för elektrisk energi, levererad från Stockholms elektricitetsverk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, med ändring den 2 febr. 1925; enligt denna taxa utgör priset per kwt. för belysning 30 öre och för motorström 18 öre (med rabatt för större förbrukning). Stadsfullmäktige hava fastställt bestämmelser rörande leverans av gas till Sundbyberg (d. 29 april 1912), till Råsunda (d. 16 juni 1913) och till Nya Hagalund (d. 29 juni 1914).

Direktörskontoret.

(Gemensamt för båda verken.)

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Direktör

(20,000 kr.).

Dahlander, R. (förordn. t. o. m. ³⁰/_e 1931); mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontorschef (22).

Kihlström, O., 1:e kamrerare; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (18).

Tegnér, U. W., aktuarie.

Bokföringsavdelningen.

Förste bokförare (18).

Winge, F. G. E., kamrerare; Bergman, A. E.

Bokhållare.

Särling, A. A. A., Edholm, J. A. (17); Lindström, V. R. A., Alsén, J. A. H. (15); Hultström, F. G. (13).

En extra bokhållare (4,200 kr.).

Kassakontoret.

Förste kassör (19).

Roggen, H. A.

Kassör (17).

Widfond, S. A.

Bokhållare.

Schalin, A. V. (17); Svensson, N. G. A. (15).

Korrespondent och föreståndare för biproduktsförsäljningen (20).

Edberg, F. O., kamrerare; träffas säkrast 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Direktörskontorets kansli.

Bokhållare.

Larsson, C. J. (17); Schwartz, T. G. (13).

Trå stenografer (7).

Förrådsintendentens expedition.

Förrådsintendent (20).

Pihlgren, O. V.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (15).

Svartengren, C. A.

En extra bokhållare (3,900 kr.).

Förste vaktmästare (7).

Johansson, F. A. O.

Sex expeditionsvakter.

Gasverket.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas husägare om lämpligheten av att göra gatubelys-

ningen till en för hela staden gemensam an-
lägenhet. Något formligt beslut därom fattades lik-
väl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutande-
rätten hade övergått till sockenstämmönämnden.
Den 18 december 1853 tändes gasen första gången
i Stockholm. I januari året därpå var gasbelys-
ningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans för-
samlingar. Belysningen hade staden på vissa
koncessionsvillkor tills vidare överlåtit på ett
gaslysningsbolag. Det dröjde till hösten 1860,
innan gasbelysningen utsträcktes till stadens
övriga församlingar. Tio år därefter hade en
utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet.
Stockholms stad hade bland de nämnda konces-
sionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio
års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige
beslöt nu att begagna denna rätt. Vid kon-
cessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick
till följd härav gasverket i stadens ägo, och
gastillverkningen började med sagda dag att
drivas för stadens räkning. Genom utvidg-
ningsarbeten, som i det närmaste voro färd-
iga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket,
Klaragasverket, till dubbla storleken. När
tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning
var inne, beslöt att anlägga ett nytt gasverk.
Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande
Hjorthagen inom norra Djurgården med strand
vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till
lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärfvades
för vinnande av ökat strandutrymme. Planen
till det nya verket, Värtagasverket, upp-
gjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets
framtida nedläggande som behovet av utvidgning
under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnads-
arbetena togo sin början 1890 och fortgingo
till hösten 1893, då anläggningen började tagas
i användning och för första gången tillförde sta-
den gas. I enlighet med av stadsfullmäktige
fattade beslut har Värtagasverket sedermera
avsevärt utvidgats och moderniserats. Gasen till-
verkas numera i kammarugnar, vilka som bi-
produkt giva en för värmeledningar särskilt
lämplig koks. På hösten 1919 inställdes drif-
ten vid Klaragasverket; verket nedlades defi-
nitivt hösten 1922. — En större administrations-
byggnad, som uppförts vid Torsgatan, togs i bruk
år 1906.

Stat år 1926. Utgifter: 10,005,790 kr.
därav att täckas med lånemedel 70,000 kr.);
inkomster: 10,410,000 kr.

Överingenjör (27).

Hultman, G. H. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1930);
t. »gasverket»; mottagningstid: 2—3, lördagar
och helgdagsaftnar 1—1,30.

Gasverkets kansli.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expe-
ditionstid: 9—5, lördagar och helgdags-
aftnar 9—2.

Bokhållare (15).

Forssell, K. G.

En extra bokhållare (4,200 kr.), en kon-
torsskrivare (11), två stenografer (7), en
vaktmästare (6).

Försäljningsexpeditionen.

Torsgatan 24, Va.; t. »gasverkets koks-
försäljning»; expeditionstid: 9—5, lör-
dagar och helgdagsaftnar 9—2.

Föreståndare.

Carell, S. T., bokhållare (17).

Bokhållare och kassör (15).

Morén, O. W.

Bokhållare (13).

Håkansson, G. H.; Lindvall, J. V. A.

En extra bokhållare (3,900 kr.), ett kon-
torsbiträde (5), en expeditionsvakt.

Värtagasverket.

Värtan; t. 711 82, 729 51, 729 86, Norr
74 26, Norr 82 48; expeditionstid: 8,30—
4,30, lördagar och helgdagsaftnar 8,30—
1,30.

Förste ingenjör för driften (24)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp
17, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme,
lyse och planteringsland).

Morén, K. E.; mottagningstid: 2—3, lördagar
och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer för driften (20)

(nuv. inneh. kvarstå å 1911 års lönestat: grupp
14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme,
lyse och planteringsland).

Dahlin, O. B.; Fredriksson, V. J. V.

Ingenjör för driften (20).

Jeanson, K. B. H.

Byråingenjör (22).

Molin, A. G.

Laboratorieföreståndare (19).

Qvarfort, S. G.

Fyra kemister och laboranter (6,000—
2,820 kr.), fyra ritare (5,400—3,900 kr.), en
laboratievakt.

Förste gasmästare (17).

Ekman, O. G.

Tre gasmästare (15).

IV.

Förste verkmästare (17).

Sjölund, K. J.; Danielsson, S. E.; Ström, G. A.

Två verkmästare (15).

Bokföringsavdelningen.

Kamrerare (19).

Malmberg, E. K. G.

Bokhållare.

Idholm, K. G. (17); Gihl, C. I. E., Jaensson, K. B. (15); Sköld, E. E. E., Törngren, B. T. O., Rehnberg, A. O., Johnsson, J. A. G. (13).

En *kontorsskrivare* (11), en *extra bokhållare* (4,200 kr.), ett *extra kontorsbiträde* (3,300 kr.), två *expeditionsvakter*.

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (18).

Bergstrand, K. H.

Bokhållare.

Eklöf, E. A. (17); Strandberg, K. W. (15); Ericson, H. T. S., Andersson, V. G. (13).

En *förrådsmästare* (13).

Dessutom vid Värtagasverket: två *maskinister* (12), fem *förmän* (12), tio *förmän* (11), fem *förmän* (10), tre *förrådsvakter* (6) och sex *portvakter* (6) samt 218 *arbetare* (vid 1926 års början).

Distributionen.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (24).

Lewin, R. C.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byrå för tekniska utredningar.

Byråingenjör (22).

Danielson, A.

Extra byråingenjör
(7,200 kr.).

Wennerbärg, P. A.

Tre *ritare* (4,800—2,520 kr.).

Provköket.

Torsgatan 26, Va.

Hemkonsulent
(3,300 kr.).

Andersson, f. Jönsson, Elina V.

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Haglund, J. B. (17); Ahrfelt, K. H. (15); Nilsson, G. D. (13).

Röfnäts- och gatubelysningsavdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Hybbinette, N. F.

Förste verkmästare (17).

Johansson, A. G.

Två verkmästare (15).

Bokhållare (13).

Stenberg, N. G.

En *kartritare* (4,500 kr.).

Installations- och verkstadsavdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Cederström, E. B.

Förste verkmästare (17).

Karlsson, K. L.; Södergård, E. E. E.

Bokhållare.

Gillstedt, A. H. (17); Carlsson, S. V. (13).

En *kontorsskrivare* (7), ett *kontorsbiträde* (5).

Norra utställningen.

Kungsgatan 54, C.; t. »gasverket».

Södra utställningen.

Västra Slussgatan, Sö.; t. »gasverket».

Mätare- och kontrollavdelningen.

Ingenjörer.

Larson, J. V. (19); Schylow, T. E. (18).

Förste verkmästare (17).

Stenberg, C. F. L.

En *verkmästare* (15).

Bokhållare (13).

Harlén, C. G.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.).*Förrådskontoret.**Förrådsförvaltare* (18).

Rossing, C. A. E.

Bokhållare.

Nyström, J. D., Bergschöld, F. E. (15); Fredrikson, E. G., Samuelson, K. A. W. (13).

En *förrådsmästare* (13), en *extra bokhållare* (4,200 kr.).

Avdelningen för avläsning och uppbörd.

Uppbördschef (19).

Sirlfeldt, C. A.

Bokhållare (17).

Lindström, K. F., Jörne, T. (räkningskontoret); Ekstrand, G. M. (avläsning och inkassering); Schönhult, S. I. M. (expedition).

Bokhållare.

Larsson, J. E., Anderson, E. V., Jönsson, E. W. (15); Keyser, F. R., Fröding, V. K. H., Broman, I. R., Johannisson, G. V., Widegren, E. M., Fagerström, J. V. (13).

Två *extra bokhållare* (4,200 kr.), två *kontorsskrivare* (9), fyra *kontorsskrivare* (7), fem *kontorsbiträden* (5), ett *extra kontorsbiträde* (2,580 kr.).Två *uppbördsförmän* (12), tre *centraluppbördsförmän* (11), fyrtioen *uppbördsförmän* (10), tre *extra uppbördsförmän* (3,660—2,940 kr.), en *förmän* (11), sex *förmän* (10), fem *förmän* (9), två *förrådsvakter* (6), två *automobilförare* (7), en *klockvakt* (5), tre *portvakter* (4), två *telefonister* (2,340—1,980 kr.), fyra *expeditionsvakter* samt 237 *arbetare* (vid 1926 års början).**Elektricitetsverket.***Adresser, telefoner m. m.: se nedan.**Expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.*

På grund av motion, väckt 1887 inom stadsfullmäktige, inkom gasverksstyrelsen i oktober 1889 med förslag till anläggning av ett elektricitetsverk för större delen av Norrmalm, avsett till en början för endast 10,000 lampor, men för en framtida utvidgning till 30,000 lampor.

Detta förslag antogs av stadsfullmäktige den 1 december 1889. Sedan tomten nr 6 i kv. Hästen (Regeringsgatan 38) blivit inköpt, anslögs stadsfullmäktige den 19 december 1890 medel för anläggningens utförande. Den 1 september 1892 öppnades Brunkebergverket — såsom stationen kallades — officiellt, och voro då 1,024 glödlampor inkopplade. Verket utvidgades sedermera väsentligt i mån av behov. Under åren 1911—1912 borttogos ångmaskinerna och ombyggdes verket till enbart understation.

Den 1 juni 1900 biföll stadsfullmäktige gasverksstyrelsens hemställan att, på det att hela staden måtte kunna förses med elektrisk ström för lyse och kraft, låta utföra ett ångkraftverk i Hjorthagen — den blivande elektriska huvudstationen vid Värtan — med därtill hörande understationer och ledningsnät.

Det nya elektricitetsverket vid Värtan med dess understationer i staden blev i det närmaste fullbordat till sin första utbyggnad under år 1903 och började sin verksamhet den 30 september samma år, då ström för första gången utsläpptes från Tulestationen. Kronobergsstationen började sin verksamhet den 14 oktober s. å. och Katarinastationen den 3 november s. å. Till Brunkebergverket levererades ström från Värtaverket första gången den 28 november s. å. Djurgårdsstationen färdigbyggdes 1906, Enskedestationen 1911, Nybohovsstationen och Lillsjöstationen 1914 samt Östermalmsstationen 1925.¹⁾

Under år 1905 inköptes från Söderfors aktiebolag ett flertal forars i Dalälven till ett pris av ca 1,150,000 kr. för en blivande vattenkraftstation, benämnd Untraverket. Arbetet med verkets utbyggande påbörjades 1912 och kunde, sedan byggnadsförslaget i oktober 1914 vunnit laga kraft, upptagas i full utsträckning. Den 23 december 1918 levererades för första gången energi från Untra till Stockholm, och år 1921 avslutades hela utbyggnaden. Untraverket kan nu med sina fyra turbiner i 10,000 hkr av Dalälvens vattenkraft uttaga 40,000 hkr för överförande till Stockholm. Kostnaden för anläggningen i dess helhet har uppgått till 27,489,987.78 kr.

På grund av det under senare tid alltmer ökade behovet av elektrisk energi för olika ändamål har det emellertid visat sig, att Untraverket inom relativt få år ej längre torde kunna tillgodose Stockholms hela behov av vattenkraft. För att tillförsäkra staden möjlighet att fylla dess framtida behov i detta hänseende inköpte staden 1920 den i Indalsälven belägna Svartålsforsen för en kostnad av omkring 1,350,000

¹⁾ Stadsfullmäktige hava den 2 febr. 1925 eviljat medel till uppförande av en ny understation, i kv. Postiljonen å Södermalm, den s. k. Högalidsstationen. Vid samma tillfälle anslögs stadsfullmäktige medel till utvidgning av Värtaelektricitetsverket och vissa understationer.

IV.

kr. Fullt utbyggd och efter vissa sjöregleringar beräknas Svarthålsforsen kunna lämna 60,000 hkr.

Stat år 1926. Utgifter: 25,867,110 kr. (därav att täckas med låneedel 11,262,000 kr.); inkomster: 16,699,000 kr.

Överingenjör (27).

Decker, A. (förordn. t. o. m. ^{31/3} 1927); Tulegatan 13, *Va.*; t. »elektricitetsverket»; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Elektricitetsverkets kansli.

Tulegatan 13, Va., t. »elektricitetsverket».

Bokhållare (18).

Lindqvist, C. E. O., aktuarie.

Bokhållare.

Gustafsson, K. F. (15); **Alsén, E. D. J.**, **Gilljam, E. W.** (13).

Tre *stenografer* (7), ett *extra biträde* (3,420 kr.), sex *extra stenografer*, *kontorsbiträden* och *telefonister* (2,640—1,800 kr.), fyra *expeditionsvakter*.

Driften.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Richson, E. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Driftchef vid understationerna (22)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Andreason, E. M.

Ingenjör (20).

Dahl, A. M.

Extra ingenjörer

(5,100 kr.).

Påhle, E. A. **P:son**; **Dahlgren, F. A.**

Fem *ritare* (5,400—3,600 kr.).

Förste verkmästare (17).

Nilsson, K. E.

Fyra *verkmästare* (15).

Untraverket.

Postadress: Orrskog; t. Tierp 57.

Driftchef (22).

Hollstein, J. A. G.

Förste verkmästare (17).

Hammarlund, K. A.

Övermaskinist (17).

Hedling, K. K.

Bokhållare (17).

Vakant, *tj. Lagerquist, K. H.*, bokhållare (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *för-rådsförmän* (10), en *expeditionsvakt*.

Värtaverket.

Värtan; kontoret: t. 744 24, Norr 51 84; maskinrummet: t. 744 47.

Driftchef (22)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 16, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Lindblad, B. E.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Holmberg, K. R.

Extra ingenjörer

(6,900—5,100 kr.).

Larsson, K. E.; **Gustavsson, F. H.**

Övermaskinist (17).

Mattsson, F. L. L.

Förste verkmästare (17).

Råman, C. A.

Tre *biträdande övermaskinister* (15).

Bokhållare.

Ström, N. D. (17); **Holmgren, K. A.** (15); **Broström, T.** (13).

Ett *extra kontorsbiträde* (1,860 kr.), en *förrådsförmän* (10), ett *verkmästarebiträde* (8), ett *extra verkmästarebiträde* (2,400 kr.), en *portvakt* (4), en *expeditionsvakt*.

Tulestationen.

Tulegatan 9 & 11, Va.; t. 136 84, Norr 197 57.

Fyra *stationsförmän* (12).

Brunkebergsstationen.

Regeringsgatan 38, C.; t. Norr 207 18.

Fyra *stationsförmän* (11).

Östermalmsstationen.

Styrmansgatan 48, Ö.Dj.; t. 760 53.

Fyra *stationsförmän* (12).

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 55—57, C.; t. Norr 167 06.

Fyra *stationsförmän* (11).

Katarinastationen.

Kapellgränd, Sö.; t. Söder 137 76.

Fyra stationsförmän (12).

Djurgårdsstationen.

Djurgården, Ö.Dj.; t. Norr 48 23.

Två stationsförmän (10).

Enskedestationen.

Enskede; t. Söder 334 43.

Fyra stationsförmän (10).

Nybohovsstationen (Brännkyrka).

Liljeholmen; t. Söder 348 90.

Fyra stationsförmän (10).

Lillsjöstationen (Bromma).

Lillsjönäs, Ulvsunda; t. Norr 8 20.

Fyra stationsförmän (10).

Dessutom för driften: *tjugusex maskinister (12), tio elektromaskinistförmän (12), två stationsförmän (12), tre förmän (12), två stationsförmän (11), två batteriförmän (10), tre förmän (10), fyrtiofyra elektromaskinister (9) samt 233 arbetare (vid 1926 års början).*

Distributionen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Wallér, C. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Klingberg, K. Hj.

Ingenjörer (19).

Dalén, G. E. A.; Egnell, E. A.

Förste verkmästare (17).

Bergqvist, S. E.

En verkmästare (15), ett verkmästarebiträde (8).

Bokhållare.

Sundstrand, G. D. (18); Mathson, L. A. W., Spång, P. E., tjf. (se sid. 58) (17); Grandell, J. G., Wirén, C. G. L. (15); Kristoffersson, J., Eriksson, N. G. J., Holmberg, O., Wiesel, E. B., Lanbert, C. G. L., Karlén, K. H. H., Pettersson, E. H. (13).

Två extra bokhållare (4,200—3,900 kr.), två extra kontorsbiträden (dagarvode), tre expeditionsvakter.

Ledningsnäten.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Laurell, K. J.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20).

Block, J. L.

Ingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Ringström, R. G.

Förste verkmästare (17).

Ohrling, A. W.

Två verkmästare (15).

Bokhållare.

Ramberg, J. S. (15); Palmberg, C. G. L. (13).

Fem ritare (3,600—3,300 kr.).

Dessutom vid ledningsnäten: *tre förmän (12), två förmän (10), en extra förmän (4,140 kr.), ett verkmästarebiträde (8), två extra verkmästarebiträden (2,880—2,640 kr.) samt 91 arbetare (vid 1926 års början).*

Byrå för tekniska utredningar.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Byråingenjörer (22).

Widström, A. D.; Erikson, E.

Två ritare (5,700—3,060 kr.).

Verkstäderna.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste verkmästare (17).

Andersson, A. L.

Två verkmästare (15), två förmän (12), en förmän (11), en förmän (10), två verkmästarebiträden (8), en automobilförare (7), en portvakt (4) samt 151 arbetare (vid 1926 års början).

Ackvisitionsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Ingenjör

(för ackvisition och i samband därmed stående utredningar)
(högst 8,100 kr.).

Rahm, C. O.

Utställningen.

Regeringsgatan 38, C.; t. 66 27, Norr 10 02.

Föreståndare

(6,300 kr.).

Nissar, J. W., förmän (se nedan).

Två biträden (4,200—2,100 kr.).

IV.

Uppbördsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Uppbördschef (19).

Eckerström, L. A.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontraktsteckning.

Bokhållare.

Österman, G. H. (17); Millstein, O. F. M. (13).

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), en *uppbördsman* (10) (för inkassering av depositioner).

Avläsning.

Bokhållare.

Ericsson, G. E. (17); Kjellqvist, F. J. H., en vakant (15).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), sju *förmän* (därav en tjänstledig; se ovan) (12), tjugu *uppbördsmän* (10), nitton *extra uppbördsmän* (3,660—3,420 kr.), växlande antal *extra skrivbiträden* samt tre *expeditionsvakter*.

Debitering och inkassering av strömvagifter.

Bokhållare.

Östervall, C. J. (17); Wetzdorff, K. E. B. (15); Rydberg, W. O., Biriell, E. P. V., Möller, E. O. V., Molin, G. P., Westerlund, G. A. V. (13).

Sju *extra bokhållare* (4,200—3,060 kr.), en *kontorsskrivare* (9), två *kontorsskrivare* (7), nio *kontorsbiträden* (5), fyra *extra kontorsbiträden* (2,460—1,800 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), nitton *uppbördsmän* (10), fyra *extra uppbördsmän* (3,600—3,420 kr.), en *expeditionsvakt*.

Inbetalning av strömvagifter och inkassögöromål utanför den vanliga inkasseringen.

Bokhållare.

Gustafsson, K. G. A. (17); Löfgren, K. R. (13).

Två *extra bokhållare* (3,900—3,060 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), två *expeditionsvakter*.

Räkenskaps- och kassakontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Kamrerare (19).

Ahlström, J. G.

Kassör (17).

Carlsson, A. T.

Bokhållare.

Bergwall, C. T. (17); Ullman, P. R., Fagerell, J. V. W., Nyström, K. T. (15); Guldbrand, S. G., Hellgren, H. M. (13).

En *extra bokhållare* (2,520 kr.), en *expeditionsvakt*.

Förrådiskontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förrådsförvaltare (19).

Nylén, A. E.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (17).

Stenrot, J. A. T., förrådsförvaltarens assistent; Eriksson, K. E. M.

Inköpsavdelningen.

Bokhållare.

Thunholm, D. N. V. (15); Trotter, J. K. (13).

Räkningsavdelningen.

Bokhållare (13).

Söderberg, K. S.

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), ett *extra kontorsbiträde* (dagarvode).

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Söderlind, R. D. (15); Trotz, G., Blom, E. H. (13).

Två *expeditionsvakter*.

Förråden.

Huvudförrådet.

En *förrådsmästare* (13), två *förråds-vakter* (6).

Värtaförrådet.

Se Värtaverket.

Untraförrådet.

Se Untraverket.

Husbyggnadsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Arbetschef

(12,000 kr.).

Hansson, A. G.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Arkitekt

(7,500 kr.).

de Frumerie, G.

Byråingenjör

(7,200 kr.).

Olsson, G. I.

Byggnadsingenjörer

(6,300—5,400 kr.).

Andersson, G. N.; Barke, K. F.; Eigert, R. E.

Byggmästare (6,000 kr.).

Hultman, C. V.

En *verkmästare* (3,900 kr.), fem *ritare* (4,140—3,000 kr.), samt 110 *arbetare* (vid 1926 års början).

Belysning av gator och allmänna platser.

Gas- och elektricitetsverken ombesörja belysningen av gator och allmänna platser. Belysningen sker dels med gas, dels med elektricitet och dels med fotogen.

Lykttändarpersonalen ombesörjer gas- och oljebelysningen; den elektriska belysningen, som tändes och släcks medelst automatiska anordningar, skötes av elektricitetsverkets montörer. Staden är indelad i fyra lykttändardistrikt, vart och ett med sin förman och 12 à 24 lykttändare (se nedan).

Längsta lystiden är den 25 december, då lyktorna tändas kl. 3,45 e. m. och släckas kl. 8,30 f. m.

Stat år 1926. Gasbelysningen: Utgifter (förutom gasförbrukning, ränta och amortering): 338,000 kr. Oljebelysningen: Utgifter (jfr ovan): 17,000 kr. Elektricitetsbelysningen: Utgifter (jfr ovan): 250,000 kr.

Avlöningar. Förmän: lönegrupp 9. Lykttändare: 3,384—3,084 kr.

Lykttändardistriktet.

1:a distriktet.

Vakrum: Hornsgatan 92, Sö.

Personal: 1 förman och 24 lykttändare.

2:a distriktet.

Vakrum: Skepparegatan 34, Ö. Dj.

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

3:e distriktet.

Vakrum: Förutv. Klaragasverket, Vintervägen, C.

Personal: 1 förman och 22 lykttändare.

4:e distriktet.

Vakrum: Regeringsgatan 105, C.

Personal: 1 förman och 12 lykttändare.

Inalles sålunda 4 *förmän* och 72 *lykttändare*; dessutom äro anställda 4 *sifonpumpare*.

Gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Gasledningsentreprenörer.

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens gasverk ansluten gasledning får icke utföras av annan än den, som blivit av industriverksstyrelsen antagen som entreprenör för dylika arbeten.

Reglemente. Bestämmelser rörande entreprenörsrättigheter för gasledningsarbeten i Stockholm med instruktion för antagna entreprenörer, utfärdade av industriverksstyrelsen den 2 maj 1924. (Firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, Sö.; t. 20 25, Söder 89 05.

AB. Björnberg & Wikström; Surbrunnsgatan 26, Va.; t. Vasa 30 53, Vasa 73 25.

AB. Clausens Gas- och Vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; t. »Clausens».

AB. A. Conilton; Hjärnegatan 6, C.; t. Kungsh. 10 75, 339 89.

AB. Fahnehjelm & C:o; Luntmakaregatan 14, C.; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstensgatan 10, Va.; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, C.; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, Va.; t. 855 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, C.; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, Sö.; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. Knut Lundquist; Luntmakaregatan 27, C.; t. Norr 10 72, Norr 10 73.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, C.; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, C.; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, C.; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, C.; t. »P. A. Sjögren».

Ahlsien & C:o; St Eriksgatan 31, C.; t. Kungsh. 77 93.

Ahnner, Harald; Riddaregatan 17, Ö. Dj.; t. 736 84, Norr 46 84.

Berggrens rörledningsaffär; Sibyllegatan 41, Ö.; t. 709 80, Norr 42 20.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, C.; t. 48 11, Norr 44 80.

Blomgren, E. A.; Liljegatan 8, Hagalund; t. Hagalund 2 17 (endast inom Hagalund).

Bromma rörledningsaffär; Alviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 1 56 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J. & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Själagårdsgatan 10, St.; t. Norr 152 10.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 35, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).

Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, C.; t. Norr 163 78, Norr 165 87, Norr 167 52.

IV.

Hellman & Son; Hornsgatan 145, *Sö.*; t. Söder 311 57.
Jonsson, J. A.; Liseberg 48, Älvsjö; t. Örby 2 04 (endast inom Brännkyrka).
Kjellberg, G. W.; Vegagatan 8, Sundbyberg; t. Sundbyberg 1 25 (endast inom Sundbyberg).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, *Va.*; t. Vasa 142 90, Vasa 142 95.
Lindéns, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, *C.*; t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungberg, J. A., & C:o; Själagårdsgatan 9, *St.*; t. 2 62, Norr 27 19.
Lundqvist, J., & C:o; Döbelnsgatan 54, *Va.*; t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Klyftvägen, Kungsholms villastad; t. Ulvsunda 145 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör; Rensgatan 5, *Va.*; t. Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Rörlednings- och installations-ab. S. J. F.; S:t Eriksgatan 35, *C.*; t. Kungsh. 46 98, Kungsh. 79 88.
Sylvan, Herman; Jakobsbergsgatan 27, *C.*; t. 3391, Norr 95 26.
Vasa rörledningsaffär; Rörstrandsgatan 2, *Va.*; t. Vasa 149 64.
Widebergs, Sven, Eftr., K. Elmén; Bryggaregatan 12, *C.*; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor; Arbataregatan 32, *C.*; t. 340 31, Norr 62 84.

Elektricitetsverkets installatörer.

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens elektricitetsverk anslutna elektriska ledningar och apparater får icke utföras av annan än den, som av industriverksstyrelsen antagits som installatör för dylika arbeten. Installatörer äro av två slag, *entreprenörer* och *installationsmästare*. Entreprenör äger rätt att utföra alla slag av installationsarbeten; installationsmästare däremot endast sådana arbeten av mindre omfattning (jfr nedan).

Reglemente. Bestämmelser rörande installationsrättigheter för Stockholms elektricitetsverk, antagna av industriverksstyrelsen den 27 febr. 1923. (Firmainnehavarna äro ej i egenskap av installatörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

Entreprenörer.

Efter arbetstidens slut kunna fel anmälas till *elektriska entreprenörernas central-ställen för felanmälningar*: t. Norr 47 14, Vasa 107 66, Kungsh. 17 26, Norr 127 42, 816 33, Värtan 46, Äppelviken 10 56, Älsten 3 40.

A. E. G., Elektriska ab., filial i Stockholm; Sveavägen 21, *C.*; t. »A. E. G.».
Ahlsons elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 31, *C.*; t. 144 19, Norr 146 05.
Allmänna svenska elektriska ab.; Klarabergsgatan 21, *C.*; t. »Asea».

Berg & C:o, Chr., Nya elektriska ab.; Tunnelgatan 20 A, *C.*; t. 235 99.
von Brömssen, Adolph, Ingenjörfirma; Kungsgatan 56, *C.*; t. 114 64 (endast för hissar).
Elektriska bolaget Poljes & Wettermark; Regeringsgatan 31, *C.*; t. 85 69, Norr 56 51, Norr 123 55.
Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, *C.*; t. Norr 163 78, Norr 165 87, Norr 167 52.
Graham Brothers ab.; Norr Mälarstrand 34, *C.*; t. »Graham Brothers».
Heilborns, Aug., elektricitetsbyrå; Drottninggatan 55, *C.*; t. 17, Norr 58 00.
Järnhs elektriska ab.; Malmortorgsgatan 8, *C.*; t. 1 08, 42 08, Norr 80 32, Norr 94 13, Norr 213 13.
Luth & Roséns elektriska ab:s filial; Lästmakaregatan 18, *C.*; t. 45 50, 52 28, Norr 108, Norr 83 62.
Löfquists, Hjalmar, elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 23, *C.*; t. 5 03, 714 03, Norr 76 10.
Rudhammar & C:o, Elektriska ab.; Kungsgatan 56, *C.*; t. 105 36, Norr 46 24.
Siemens-Schuckert, Elektriska ab.; Kaptensgatan 6, *Ö. Dj.*; t. »Siemens-Schuckert» och Norr 50 90.
Skandia, Elektriska ab.; Tunnelgatan 14, *C.*; t. 223 30, 223 33, 223 96, Norr 45 24, Norr 45 74.
Småindustrier, ab.; Kommendörsgatan 22, *Ö.*; t. 711 19, 760 16.
Werdenhoffs elektriska ab.; Biblioteksgatan 9, *C.*; t. 214 28, Norr 92 64.

Installationsmästare.

Installationsmästare äger endast rätt att utföra installationsarbete å anläggningar, som huvudsakligen äro avsedda för belysning och endast omfatta tvåledareanläggningar för 220 volt likström eller enfasanläggningar för lågspänd växelström.

Björk, I. G. L.; Smedslättstorget 55, Smedslätten; t. Äppelviken 13 25.
Ericson, C. E.; Fleminggatan 67, *C.*; t. Kungsh. 8 21.
Eriksson, E. A.; Folkungagatan 95, *Sö.*; t. 201 54.
Fredriksson, J.; Karlbergsvägen 36, *Va.*; t. 855 57, Norr 62 57.
Hjelmström, E. A.; Hornsgatan 19 B, *Sö.*; t. 39 78, Söder 339 78.
Jansson, K. A.; Roslagsgatan 54, *Va.*; t. Vasa 151 44.
Karlsson, K. E.; Grevgatan 29, *Ö. Dj.*; t. 739 87.
Lennström, E. V.; Skräddaregränd 2 B, *St.*; t. Norr 165 83, Norr 91 60.
Lundberg, C. J. I.; Årstadal 14, Liljeholmen; t. Liljeholmen 2 03.
Lundh, B. H.; Ringvägen 14, *Sö.*; t. Söder 305 39.
Nilsson, P.; Stockholmsvägen 43, Enskede, t. Enskede 1, Enskede 10 93.
Nordling, K. G.; Skånegatan 20, *Sö.*; t. Söder 99 91.

Stockholms stads hamnstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A och Stadsgården 14—16, Sö.; t. »hamnstyrelsen». Styrelsen sammanträder i regel varannan helgfri onsdag kl. 7,30 e. m.

I gamla tider ägde Stockholm en hamnstyrelse, »kommitterade för börs-, hamn- och brobyggnader». Senare hava frågor rörande stadens hamnväsende handlagts av drätselnämnden efter dess upprättande år 1864. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avstogs av stadsfullmäktige 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antog en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, som med år 1909 trädde i verksamhet.

I samband med ombildningen av den centrala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommitterade för hamnväsendets omorganisation utarbetat förslag har ny instruktion för hamnstyrelsen utfärdats den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska förändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spetsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År 1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att, utöver de av stadsfullmäktige valda, kungl. maj:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot (jfr nedan).

Hamnstyrelsen handhaver skötseln av stadens hamnväsen; det åligger den i sådant av-

seende att omhänderhava hamnrörelsens drift och sända tillse, att för trafiken upplåtna delar av hamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar på ändamålsenligt sätt användas till handels- och sjöfartens bästa; att sörja för, att såväl tullhamnen som de färdigbyggda delarna av frihamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar underhållas i det skick, trafiken kräver, att handels- och sjöfartens behov av nya anläggningar bliva tillgodosedda, samt att de utredningar, som härför erfordras, bliva verkställda; samt att tillse, att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhava till hamnväsendet hörande uppbörd och ombesörja förandet av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrodda förvaltningen.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av kungl. maj:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av kungl. maj:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter väljas stadsfullmäktige fyra supplanter. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Hamnstyrelsen biträdes vid skötseln av stadens hamnväsende av hamndirektören, vilken äger närvara vid styrelsens sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Enahanda befogenhet tillkommer avdelningsföreståndare (se nedan) med avseende å ärenden, som av honom inför styrelsens föredrages.

Hamndirektören, som har ledningen av och överinseendet över hamnrörelsen och hamnen, ävensom hamnväsendets förvaltning med därtill hörande uppbörd och räkenskaper, äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden av mindre vikt.

De hamnstyrelsens åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å tre avdelningar, nämligen hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll samt kameralavdelningen, innefattande styrelsens räkenskapsavdelning och hamnkassakontoret.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen av tre utav stadsfullmäktige utsedda revisorer.

HS.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändringar den 29 april 1921. Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för styrelsens sekreterare och ombudsman, fastställd av hamnstyrelsen den 4 jan. 1922.

Stat år 1926. Utgifter: 17,781,100 kr. (däruv att täckas med låneandel 8,144,200 kr.); inkomster: 4,862,410 kr. (däruv ersättning från statsverket 26,500 kr.).

Tilläggsstat: Utgifter: 25,000 kr.; inkomster: 5,000 kr.

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

Fagerlund, C. A. V., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

*Kamph, A. O. L., direktör, stadsfullm. (utsedd av kungl. maj:t).

*Larsson, A. G., ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Rissén, H. J., tullkassör (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter.

Ancher, K. M., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

*Forsman, F. V., direktör (utsedd av stadsfullm.).

*Indebetou, E. A., direktör (utsedd av stadsfullm.).

*Jacobsson, G. L., direktör (utsedd av kungl. maj:t).

Törnberg, A. O. Oson, förste reparatör (utsedd av stadsfullm.).

Weideman, C. O., åkeriföreståndare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Hamnstyrelsens delegerade.

Åkerman, G. R. J.; Edkvist, C. J.

Hamndirektör (29).

Vinberg, S. W. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1927); t. »hamnstyrelsen»; mottagningstid: 10—12.

Sekreterare och ombudsman

(4,700 kr.).

Boye, C. T. Hultman-, partiellt tjl., tjj. Ekman, S. O. V.

Hamnstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1925 års räkenskaper och förvaltning).

Ericson, T., grosshandlare.

Göthberg, J. A., förman.

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Suppleanter:

Lindhall, F. V., överpostiljon.

Zander, B. I., kapten.

Kameralavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 02 (övriga tider); expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.

Kameralavdelningen, som består av styrelsens expedition och räkenskapsavdelning samt hamnkassakontoret, förestås av hamnkamreraren, vilken närmast under hamndirektören ansvarar för hamnstyrelsens räkenskaper och kassaväsen ävensom för dess taxer, tull- och fastighetsärenden. Kameralavdelningen åligger bl. a. att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhålla till hamnväsendet hörande uppbörd, att ombesörja förandet av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrödda förvaltningen ävensom att handlägga övriga ärenden av ekonomisk art samt att öva inseende över stadens till tullverket upplåtna byggnader och handhålla förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning. Uppbördsinspektören har att utöva kontroll över till hamnen inflytande medel. Hamnfogdarna hava att, var inom sitt område, debitera, uppbära och redovisa staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor från inrikes ort; uppbörden av motsvarande avgifter för den utrikes trafiken ombesörjes av tullverket.

Författningar. Taxa å hamnavgifter i Stockholm för tiden t. o. m. år 1928, fastställd av kungl. maj:t den 12 sept. 1924. Överståthållarämbetets kungörelse ang. uppbörd av hamnavgifter i Stockholms tullhamn den 23 dec. 1924. Instruktion för hamnkamreraren, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för hamnfogdarna i Stockholm den 6 febr. 1877. Reglemente för Stockholms stads mätare och vägare, fastställt av överståthållarämbetet den 25 april 1885. Taxa för Stockholms stads vägare, fastställd av överståthållarämbetet den 24 dec. 1925.

Stat år 1926. Utgifter: 459,990 kr.

Hamnkamrerare (21).

Gellerstedt, E. H. A.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 319 92 (övr. tider); mottagningstid: 1—3.

Expeditionen och räkenskapsavdelningen.

Tel.: »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 02 (övr. tider).

Bokhållare.

Sundmark, N. W. A. (18); Berggren, C. G. E. (13).

Kontorsskrivare och registrator (11).

Lundahl, f. Ekholm, G. E. V. (Gerd).

Husbyggnadsingenjör

(7,200 kr.).

Seheja, J. (se sid. 77).

Förste vaktmästare (7).

Bäckman, G. O.

En amanuens (3,900 kr.), ett kontorsbiträde (5), två extra kontorsbiträden (1,980 kr.), en telefonist (1,860 kr.), två vaktmästarbiträden (1,860—1,200 kr.), en snickare (3,060 kr.).

Hamnkassakontoret.

Stadsgården 14—16, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen»; expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.

Uppbördsinspektör (19).

Vakant.

Kassör (15).

Åberg, P.

Hamnfogdar (14)

(dessutom provision å uppburna hamnavgifter).

Expeditionstid: under seglationstiden 8—6 (lördagar och helgdagsaftnar 8—5), vintertiden 9—3.

Bruzellius, A. G., hamnfogdekontoret Riddarholmshamnen 15, St.; t. Norr 25 14; Österdahl, O. V., hamnfogdekontoret Klara strand, tullhuset för järnvägs gods, C.; t. Norr 94 32; Hellman, J. A., hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen, Hovslagaregatan 4, C.; t. Norr 40 55; Anderson, K. A., hamnfogdekontoret Stadsgården 14—16, 3 tr.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 135 97 (övr. tider).

Bokhållare (13).

Hedlund, W.; Ericsson, K. A.

En extra bokhållare (4,500 kr.), en kassakontrollant (5), ett kontorsbiträde (5), två extra kontorsbiträden (1,860—1,680 kr.), en vaktmästare (6), sju hamnfogdebiträden (8; dessutom provision å av dem kontrollerad uppbörd), tre hamninkasserare (9), en extra hamninkasserare (3,540 kr.).

Hamnbyggnadsavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 4 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5); expeditionstid: 9—4.

Hamnbyggnadsavdelningen, som förestås av överingenjören för hamnbyggnaderna,

handhar hamnens samt under hamnstyrelsens förvaltning ställda slussars, kanalers och andra vattenbyggnaders samt broars och varvs nybyggnad och underhåll. Även i fråga om de färdigbyggda delarna av frihamnen åligger det avdelningen att verkställa underhållsarbeten.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 25 maj 1914 påbörjades år 1915 arbetet med anläggande av en ny farled från Saltsjön till Mälaren genom Hammarbysjön och Årstaviken med sluss vid Skanstull (den s. k. Hammarbyleden). Hittills har av stadsfullmäktige för arbetena med utförande av Hammarbyleden och i samband därmed stående hamn- och broanläggningar anvisats inalles 29,797,000 kr.¹⁾

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnbyggnaderna, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923.

Stat år 1926. Utgifter (utom arbetsanslag): 203,350 kr.; inkomster: 1,080 kr.

Överingenjör (26).

Lundberg, K. A. (förordnad t. o. m. ^{30/6} 1933); t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 31 (övr. tider); mottagningstid: 1—4.

Förste ingenjör (23).

Sjödin, J.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 32 (övr. tider); mottagningstid: 2—4.

Arbetschef för Hammarbyleden
(13,200 kr.).

Åberg, E. M. (se sid. 198); mottagningstid: 2—4.

Ingenjörer (21).

Nilsson, E. J., partiellt tjl., tjf. Lidberg, D.; Semler, C.

Maskineringenjör (21).

Davidsson, O. W.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 13 (övr. tider).

Ingenjörer (18).

Adler, B. F.; Ekelöf, G. S.; Eriksson, E. E.

Hamnbyggmästare (16).

Tall, J. A.; Andersson, A. T.; Karlsson, K. A.

Kranverkmästare (16).

Nicklasson, A. V. E.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 13 (övr. tider).

Varvsingenjör

(8,100 kr.).

Bley, W. N.

Varvsbokhållare (15).

Stahre, G. A.

¹⁾ Hammarbyleden torde komma att provisoriskt öppnas för viss sjötrafik i april 1926 (jfr även nedan sid. 213).

HS.

Extra ingenjörer (9,600—5,100 kr.).

Anger, D. V. E.; Karlsson, A. A.; Wickert, K. A.; Hedström, E. A.; Bernell, S. M.; Bartoli, E. J. C.; Garberg, E. V.; Gustafson-Gräle, G. J.; Borgardt, K. A. A.; Nilsson, K. O. Hj.; Idestrom, S. A. M.; Arvidsson, H. F.

En *extra ingenjör* (4,500 kr.), fyra *ritare* (4,800—3,000 kr.).

Ett *ritbiträde* (7), ett *kontorsbiträde* (5), tre *extra kontorsbiträden* (2,580—2,340 kr.), ett *extra ritbiträde* (1,440 kr.), en *vaktmästare* (6); fyra *verkmästare* (14), en *maskinistförman* (14), en *verkmästare* (12), sex *verkmästare* (5,100—3,840 kr.), en *förvärdsmästare* (5,100 kr.), tre *kranförmän* (4,200—3,660 kr.), två *bogserbåtsbefälhavare* (3,900 kr.), en *mudderverksförman* (3,660 kr.), fem *verkmästarebiträden* (3,900—3,240 kr.) samt 490 *arbetare* (vid 1926 års början).

Hamnkotoret.

Stadsgården 14—16, 2 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 36, *Söder 304 02* (övriga tider); *expeditionstid: 8—6, lördagar och helgdagsaftnar 8—5, sön- och helgdagar 9—11.*

Hamnkotoret, vars huvudsakliga uppgift är att handhava hamnrörelsens drift och därmed sammanhängande förhållanden, förestås av hamnkaptenen. Denne åligger sålunda i främsta rummet att ordna och öva tillsyn över trafikförhållandena i hamnen samt övervaka efterlevnaden av för hamnen gällande föreskrifter. Hamnmästarna handhava med biträde av hamnförmännen under hamnkaptenen skötseln av hamnens drift, en var inom sitt distrikt.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa bestämd avgift, lotsa fartyg inom hamnområdet, föra fartyg till av hamnkaptenen anvisad ankarplats eller kaj och biträda med fartygs förläggning och förtöjning. Hamnlots åligger jämväl att, i vad på honom ankommer, vaka över efterlevnaden av hamnordningens föreskrifter och till hamnkaptenen anmäla iakttagna överträdelser. Av de hamnlotsar, som icke äro av tjänstegörsmål upptagna, skall åtminstone en vara att anträffa å hamnkotoret de tider på dagen, då detta hålles öppet.

För allmänna ordningen och säkerheten i hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild avdelning, hamnpolisen, är inrättad för tjänstgöring inom till hamnen hörande områden på land och vatten (se ovan sid. 11). Hamnkaptenen och den honom underställda personalen åligger att biträda hamnpolisen vid utförandet av dess uppgifter.

Författningar. Hamnordning för Stockholm, fastställd av överståthållarämbetet den 15

juni 1921, med ändringar den 28 okt. 1922, 25 ang. 1923 och 1 febr. 1924. Instruktion för hamnkaptenen, fastställd av överståthållarämbetet den 18 febr. 1924. Instruktion för hamnmästarna, fastställd av hamnstyrelsen den 3 juli 1923. Instruktion för hamnförmännen, fastställd av hamnstyrelsen den 22 dec. 1924. Instruktion för hamnlotsarna, fastställd av hamnstyrelsen den 14 mars 1923. Taxa å hamnlotsavgifter inom Stockholms hamnområde, fastställd av överståthållarämbetet den 24 febr. 1923, med ändring den 4 nov. 1924. Taxa för gods, som efter viss tid kvarliggare å stadens kajer m. m., fastställd av överståthållarämbetet den 31 dec. 1924. Särskilda taxor för uppläggning av gods i Stockholms hamn, fastställda av hamnstyrelsen den 26 nov. 1924.

Stat år 1926. Utgifter (utom driftkostnader): 177,240 kr.

Hamnkaptén (21).

Holmer, C. O.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), 59 48 (övr. tider); träffas säkrast 1—3.

Hamnmästare (17).

Synnerholm, C. J. B. (hamnkotoret, Värtan, t. 740 24, Norr 94 60), träffas säkrast 9,30—11 och 3—5; Jäderholm, J. O., träffas säkrast 9,30—11 och 3—5; Hilding, G. L. E., träffas säkrast 10—12 och 3—5; t. (för de båda sistnämnda) »hamnstyrelsen» (9—5).

Bokhållare (13).

Nilsson, B. A.

Hamnlotsar

(800 kr. jämte sportler).

T. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 57 (övr. tider).

Pettersen, G.; Åberg, G. M.; Wahlgren, G. E.; Westerberg, A. P. E.; Nordström, K. E.; Blomquist, S. A.

Ett *extra kontorsbiträde* (2,340 kr.), sexton *hamnförmän* (7), en *extra hamnförman* (2,670 kr.) (samtliga hamnförmän åtnjuta dessutom provision å vissa influtna avgifter).

Isbrytarfartygen.

T. 726 13.

Stockholms stad äger två isbrytarfartyg, »Isbrytaren I», som varit i verksamhet sedan år 1897, och »Isbrytaren II», som togs i bruk år 1915.

Enligt den 18 juni 1924 mellan staten och staden ingånget avtal i samband med anskaffandet av ett statens isbrytarfartyg äger staten bl. a. att — i likhet med vad även förut varit fallet — i fredstid, efter för varje gång mellan kungl. maj:t och hamnstyrelsen träffad överenskommelse, disponera Isbrytaren II, mot bestridande av kostnaderna för förbrukade materialier. För i avtalet gjorda åtaganden uppbär staden årligen under åren 1925—1944 från statsverket en ersättning av 26,500 kr.

Befälhavare.

Hilding, G. L. E. (se ovan).

Övermaskinist (16).**Björklund, C. G.**

Tre maskinister (bruttolön 5,040—4,380 kr.). Övrig personal tillfälligt anställd.

Varuhallarna.*Varuhallarna i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården; t. Söder 347 12; expeditionstid: 7—5.**Författningar.* Hamnordning för Stockholm den 15 juni 1921, § 11. Instruktion för varuhallsföreståndaren i stora tullhuset i Stadsgården, fastställd av hamnstyrelsen den 26 nov. 1924. Ordningsföreskrifter för begagnande av varuhallar, källare samt varuskjul i Stockholms hamn, fastställda av hamnstyrelsen den 26 nov. 1924. Taxa för gods, som efter viss tid kvarligger å stadens kajer, i varuhallar och varuskjul eller källare i magasins- och tullbyggnader, fastställd av överståthållarämbetet den 31 dec. 1924.**Varuhallsföreståndare (11).****Milton, J. E.****Slusskontoret.***Nedre Slussgatan 3, Sö.; t. Söder 338 89; expeditionstider: jan. 7—6, febr. 8—5, mars 7—6, april—december hela dygnet (å söndagar dock ej under tiden 12 midn.—6 f. m. samt 12 midd.—10 e. m.).**Taxa m. m.* Taxa å avgifter för passerande av Stockholms sluss, gällande intill utgången av år 1926, fastställd av kungl. majt den 1 febr. 1924. Ordningsföreskrifter för Stockholms sluss, fastställda av överståthållarämbetet den 14 febr. 1924.¹⁾*Stat år 1926.* Utgifter: 150,790 kr.; inkomster: 158,080 kr.**Slussförman (8).****Haglund, G. E.**Två *biträden* å slusskontoret (7), sju *slussvakter* (6), av vilka två tjänstgöra såsom *förmän*, åtta *extra slussvakter* (2,910—2,610 kr.), en *befälhavare* å slussfärjan (3,420 kr.), en *maskinist* (3,180 kr.) och en *besättningskarl* tjänstgöra under nio månader av året.

Från den tidpunkt under år 1926, då Hammarbyleden toges i anspråk (se noten sid. 211), skola åtta slussvakter (därav två förmän) överflyttas till slussen vid Skanstull, varjämte viss personal skall nyanställas.

¹⁾ Hamnstyrelsen har beslutat, att gällande taxa och ordningsföreskrifter för slussen vid Karl Johans torg efter Hammarbyledens öppnande (se noten sid. 211) under år 1926 och tills vidare skola tillämpas jämväl för slussen vid Skanstull.

Stockholms stads frihamnsnämnd.

Frihamnsnämnden.

Postadress: Stockholms frihamn; t. 744 78, 744 79; expeditionstid: 9—4,30.

I en skrivelse till stadsfullmäktige hemställde handelskammaren 1909 — med överlämnande av en utredning i frågan — om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en frihamnsanläggning vid Lindarängsområdet, söder om Värthamnen. I en 1914 hos stadsfullmäktige väckt motion hemställdes om utredning angående lämpligheten av en frihamnsanläggning i Stockholm och särskilt vid Hammarby sjö. Med anledning av dessa initiativ beslöt stadsfullmäktige 1916 uppdraga åt beredningsutskottet att låta utreda frågan och framlägga de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning. Sedan en tillsatt kommitté 1916 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1917, att vid Lindarängen skulle anläggas en frihamn, till en början av provisorisk karaktär. Verkställandet av arbetena uppdrogs åt en särskild nämnd, Stockholms stads frihamnsnämnd. Den 31 jan. 1919 beviljade kungl. maj:t koncession å den provisoriska frihamnen för en tid av fem år från dess öppnande. Genom kungl. resolution den 3 okt. 1924 har koncessionen förlängts att gälla tillsvidare. En första del av den provisoriska frihamnen öppnades för trafik den 10 okt. 1919. Det för frihamnstrafik upplåtna området har sedermera successivt utvidgats, allt eftersom arbetena fortskridit. De av frihamnsnämnden färdigbyggda delarna av frihamnen överlämnas efter hand till hamnstyrelsen, som har att ombesörja underhållet av desamma.

Frihamnens drift handhades t. o. m. år 1924 av ett enskilt bolag, Stockholms frihamnsaktiebolag, vari stadsfullmäktige ägde utse två styrelseledamöter. Fr. o. m. år 1925 har, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 10 nov. 1924, frihamnens drift överlåtits å ett nytt för ändamålet bildat bolag, likaledes benämnt Stockholms frihamnsaktiebolag, i vilket staden innehar aktiemajoriteten. (Ang. frihamnsaktiebolaget se vidare under avd. 4.)

Till arbetena vid frihamnsanläggningen — inklusive husbyggnader, krananordningar m. m. — hava stadsfullmäktige intill den 1 april 1926 anvisat inalles 30,080,231 kr. Nämndens arbeten beräknas kunna avslutas under loppet av år 1926.

Frihamnsnämnden består av fem ledamöter med två suppleanter, valda av stadsfullmäktige för två

år i sänder. Ordförande och vice ordförande utser nämnden årligen inom sig. Nämnden äger antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade sakkunniga biträden och, på sätt nämnden bestämmer, anställa arbetspersonal. Nämnden äger att hos vederbörande stadsmyndigheter rekquirera för hamnanläggningens utförande erforderliga kartor och ritningar, förhyra disponibel arbetsmateriel samt, om den så finner nödigt, för särskilda arbetsuppgifter påkalla särskilt biträde. Vid nämndens sammanträden äger det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller, att närvara samt därvid deltaga i överläggningarna med rätt att framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

För den årliga revisionen av nämndens förvaltning utse stadsfullmäktige tvenne revisorer med två suppleanter. När nämndens arbeten slutförts och revisionsberättelse för senaste verksamhetsår prövats av stadsfullmäktige, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan.

Författningar m. m. Kungl. förordningen om frihamn den 15 nov. 1907, med ändringar den 20 dec. 1912, 4 juni 1913, 18 sept. 1916, 25 juni 1917, 16 juli 1919, 14 maj 1920, 19 aug. 1921 och 8 juni 1923. K. frihamnsstadga den 23 sept. 1919, med ändringar den 22 juni 1923 och 20 juni 1924. Instruktion för Stockholms stads frihamnsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920. Tillstånd till inrättande av en provisorisk frihamn i Stockholm, kungl. resolution den 31 jan. 1919. Fortsatt tillstånd för Stockholms stad att driva frihamn vid Lindarängen m. m., kungl. resolution den 3 okt. 1924. Reglemente för Stockholms frihamn, fastställt av kungl. maj:t den 23 sept. 1919.

Stat år 1926. Utgifter: 61,000 kr.

Frihamnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Stendahl, S., grosshandlare.

Vice ordförande.

*Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

*Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

Josephson, J., grosshandlare.

Nylander, O. E., direktör.

Suppleanter.

*Rissén, Hj. R., tullkassör.
Hagelquist, K. F. P., sjökapten, stadsfullm.

Frihamnsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1925 års räkenskaper och förvaltning).

Erikson, G. O., kassör, stadsfullm.

Hüttner, M. S., grosshandlare.

Suppleanter:

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Österberg, K. A., sjökapten.

Arbetschef

(12,000 kr.).

Ekwall, P. G.

Bokhållare och protokollsförare

(4,500 kr.).

Johansson, K. H.

En *kontorsskrivare* (2,700 kr.), två *verk-
mästare* (5,100—4,440 kr.), en *schaktmästare*
(5,100 kr.) samt (vid 1926 års början) 159 ar-
betare, varav 117 hos entreprenörer.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd

jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

Börshuset, St.; t. 56 38; expeditionstid:
10—2.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta en särskild nämnd med kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda stadens handelsförening eller deras fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 sept. 1867, och ny sådan utfärdades den 8 febr. 1901. I samband med den kommunala omorganisationen 1920 har ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) fastställts för nämnden den 19 mars 1920.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd har att pröva behov av och antaga mäklare, skeppsklarerare och notarii publici, anmäla vikarie för dem, återkalla mäklares och skeppsklarerares uppdrag samt uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen, vid tillsättande av dispaschör och dispaschörsassistenter yttra sig om sökandes lämplighet, avgiva yttrande, där sådant av kungl. maj:t eller annan offentlig myndighet från nämnden infordras, ej mindre i frågor angående handel och sjöfart, än även i frågor angående handelsbruk, hos stadsfullmäktige och stadskollegiet samt stadens vederbörande förvaltningsmyndigheter göra framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfliga, samt vaka över gällande författnings efterlevnad i avseende å mäklares, skeppsklarerares, notarii publici och dispaschörs tjänsteutövning samt i öfrigt ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart och göra de framställningar, som kunna därav föranledas.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller, äger närvara vid nämningarna sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stockholms handelskammare har den 10 febr. 1920 ingått till kungl. maj:t med hemställan om vidtagande av åtgärder för indragning av handels- och sjöfartsnämnden och överflyttande

till andra lämpliga institutioner av de uppgifter, som ännu åligga nämnden. Stadsfullmäktige hava den 18 okt. 1920 i avgivet utlåtande förklarat sig ej hava något att erinra mot en sådan indragning.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920.

Stat år 1926. Utgifter: 2,900 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Lamm, H. F., grosshandlare.

Vice ordförande.

Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

*Almström, O. H., disponent, stadsfullm.

*Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

Ericson, H. H. K., kommandör.

Johansson, A., direktör.

*Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.

Löven, S. A., försäkringsdirektör.

Rissén, H. J., tullkassör.

Roberg, T., konsul.

*Rundquist, C. A., rådmän.

*Stendahl, S., grosshandlare.

Sekreterare

(500 kr.).

Belfrage, J. K. E., börsechef; t. 206 56; träffas 2—3.

En vaktmästare (450 kr.).

Nämndens revisorer.

Handels- och sjöfartsnämndens räkenskaper och förvaltning granskas av drätselrådets revisorer (se sid. 57).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten, som också på mäklares

begäran förordnar vikarie att vid förfall för mäklaren bestrida dennes göromål.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de vara därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, fastigheter, fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring ävensom av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpmän.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. K. mäklareordningen den 9 juni 1893, med tillägg och ändringar den 8 febr. 1901, 20 nov. 1908 och 14 mars 1919.

Mäklare.

Berg, C. M. (spannmål, mjöl m. m.), Bredgränd 2, *St.*; t. 72 50, Norr 142 74.

Jonsson, A. V. (spannmål, foder m. m.), Katarina västra kyrkogata 8, *Sö.*; t. 87 99, 88 00.

Klingbom, J. A. (spannmål, mjöl m. m.), Brunnsgränd 6, *St.*; t. 13 86.

Winge, J. E. (spannmål, frö och foderämnen), Brunnsgränd 2, *St.*; t. 85 00, 107 00, Norr 142 35.

Skeppsklarerare.

Skeppsklarerare antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter magistraten utfärdar förordnande. Skeppsklarerarna ombesörja, då de därom anmodas, fartygs klarering och vad därmed äger sammanhang, förmedla avtal om befraktningar, om försäljning av fartyg eller andelar däri, ombyggnad, reparation och utrustning av fartyg samt om sjöförsäkringar och biträda vid haveriuppgörelser. Skeppsklarerare, som därom av vederbörande anmodas, åligger att underätta skeppare om vad i avseende å fartyg, besättning, passagerare och last bör iakttagas enligt gällande författningar och de till efterrättelse för sjöfarande utfärdade tillkännagivanden, att besörja om ingivande till tullkammaren av de för fartygs visitation och inklerering erforderliga handlingar, om föreskrivna avgifters erläggande och om fartygs uppmätning, då sådan bör äga rum, att söka anskaffa laster och avsluta befraktningar, att, när fartyg skall avgå, föranstalta, dels att detsamma förses med alla de handlingar, som för lastens intagande och fartygets utklarering äro av nöden, ävensom med sådana handlingar, som för resan och för fartygets inklerering å destinationsorten skola från avgångsorten medföras, dels och att påbjudna umgälder betalas och

lots, då sådan erfordras, varder anskaffad, samt att i övrigt noggrant och redligt meddela redare, ägare av gods och skeppare de råd och det biträde, som kan lända till bevarande av deras rätt och fördel.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. Kungl. skeppsklarerareordningen den 9 juni 1893, med ändringar den 2 dec. 1921, 29 juni 1923 och 12 juni 1925.

Skeppsklarerare.

Roberg, T. (firma: *AB. Olson & Wright*), Skeppsbron 18, *St.*; t. 6 73; expeditionstid: 9—5.

de Perre, O. J. B. P. (firma: *Emil R. Roman*), Skeppsbron 44, *St.*; t. 1 52; expeditionstid: 9—5.

Thulin, P. G. N. (firma: *Nordström & Thulin*), Skeppsbron 34, *St.*; t. 4 23; expeditionstid: 9—5.

Hellsten, O. G. (firma: *Otto Hellsten, AB.*), Skeppsbron 20, *St.*; t. 61 95; expeditionstid: 9—5.

Notarii publici.

Notarii publici antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten. Notarius publicus verkställer, då han därom anlitats, sådana inom hans tjänstgöringsområde förekommande protester och andra förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda författningar kunna eller böra av notarius publicus utföras; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger och att, då han ej har hinder av andra ämbetsgöromål, på anmodan bevitna underskrifter, bestyrka riktigheten av översättningar och avskrifter samt övertara utlottningar av obligationer ävensom besiktningar, varom i sjölagen säges. I övrigt äger han att efter anmodan övertara jämväl andra förrättningar samt att lämna allmänheten biträde med upprättande av handlingar, som det icke enligt lag eller författningar tillkommer annan myndighet att utfärda.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga angående notarii publici befattningen den 6 okt. 1882 med ändringar och tillägg den 10 juli 1899, 13 dec. 1912, 30 sept. 1921 och 30 jan. 1925.

Notarii publici.

Oldenburg, U.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 14 06, Norr 29 36 (expeditionen), 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—3.

Nissen, B. J. H.; Gustav Adolfs torg 18, *C.*, t. 17 71 (expeditionen), 16 81 (personligen); expeditionstid: 9—3.

von Hedenberg, A. R. A.; Jakobsgratan 26, *C.*; t. 233 04; expeditionstid: 9—3 (personligen 11—12).

Hasselgren, C. L. I.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 307 09, Norr 55 24 (expeditionen), Kungsh. 50 47 (personligen); expeditionstid: 9—5.

H & S.

Kompromissrätten.

Skiljaktiga meningar i avseende å tillämpningen av handelsbruk samt andra tvister, grundande sig å merkantila förhållanden, må hänskjutas till avgörande av en kompromissrätt, bestående av fem ojäviga och sakkunniga män, varav en lagkunnig. Denne sistnämnde jämte tvenne andra ledamöter och trenne suppleanter utses för varje år av Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd samt Stockholms stads köpmannaförenings styrelse. Parterna utse för varje mål var sin kompromissarie.

Kompromissrätten har ännu icke behövt sammanträda. Handels- och sjöfartsnämnden beslöt därför år 1912 att t. v. icke utse några ledamöter i kompromissrätten.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt § 187 sjölagen förstås skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppoffring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd af dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt sjölagens § 218 skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i haveriet, påfordrar detta. Slutligen har dispaschör att, om tvist uppstår angående ersättningsskyldighet, som på grund av försäkringsavtal enligt

sjölagens bestämmelser må åligga försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. Som biträde åt vardera av dispaschörerna skall anställas en dispaschörsassistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörsassistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden. För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänsteutövning. Dispaschör åtnjuter arvode för de av honom upprättade dispascher enligt kungl. maj:ts den 19 jan. 1883 utfärdade taxa. Dispaschörsassistenten åtnjuter arvode (2,000 kr. om året) av statsmedel.

Dispaschör.

Hasselrot, P. A.; träffas å ämbetsrummet, Stads-
gården 10, Sö., 10—2; t. 10 76.

Dispaschörsassistent.

Linders, E. A. A.

Kamrerare.

Sterne, P. V.

Stockholms stads löneavtalsnämnd.

Löneavtalsnämnden.

*Stadshuset, 3 tr., C.; t. »stadshuset»
(sekreteraren se nedan).*

Frågan om arbets- och lönevillkor för kommunens fasta arbetare har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för behandling av stadsfullmäktige och stadens myndigheter. Förslag om utredning därav framlades i motioner hos stadsfullmäktige bl. a. 1905 och 1908. I olika motioner 1909 och 1910 föreslogs, att en särskild nämnd skulle inrättas för handläggning av arbets- och löneförhållanden för arbetare och med dem likställd personal vid stadens arbeten. 1910 framlades även ett av stadens arbetschefer och stadskamreren utarbetat förslag till »stamanställning» av arbetare i stadens tjänst. Stadsfullmäktige beslöt emellertid 1913 att avslå detta förslag och hänsköt i stället hela frågan för utredning till en kommitté. Denna framlade 1918 förslag om inrättande av en »Stockholms stads arbetarelöne-nämnd» samt rörande formerna för ordnande vid stadens arbetsföretag av drifts- och arbetspersonalens arbets- och lönevillkor. Detta förslag blev med vissa ändringar antaget av stadsfullmäktige, som den 27 juni 1918 beslöt tillsättandet av *Stockholms stads löneavtalsnämnd*.

Enligt nu gällande instruktion åligger det löneavtalsnämnden att å stadens vägnar handlägga och avgöra ärenden rörande arbets- och lönevillkor för den vid stadens arbetsföretag anställda drifts- och arbetspersonalen, dock ej i fråga om personal, upptagen på stadens lönestat, eller i fråga om ämne, varom stadsfullmäktige förbehållit sig att besluta. Nämnden handhaver därjämte de övriga hithörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Innan beslut fattas i något ärende, skall den nämnd eller styrelse, som ärendet rör, lämnas tillfälle att meddela upplysningar och uttala sin mening; nämnder och styrelser äro skyldiga att härutinnan tillhandagå löneavtalsnämnden. Arbetschef, som icke är ledamot av nämnden (se nedan), eller, vid förfall för honom, hans ställföreträdare i tjänsten skall kallas till sammanträde, där ärende, som rör honom underlydande personal, skall handläggas, samt äger därvid deltaga i nämndens överläggning och få sin mening, där den avviker från nämndens beslut, antecknad till protokollet. Nämnden är berättigad att för utövandet av sin verksamhet anlita utomstående sakkunniga, ävensom att utse en eller flera per-

soner inom eller utom nämnden att å dess vägnar föra förhandling eller vidtaga andra förberedande åtgärder.¹⁾

Löneavtalsnämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för nämndens ledamöter väljas av stadsfullmäktige, samt en av stadens arbetschefer jämte suppleant för denne. Den sistnämnde ledamoten jämte dennes suppleant utses vid sammanträde, utlyst av nämndens ordförande, av de högsta cheferna vid sådana stadens verk, där minst 100 arbetare sysselsätas. De fem av stadsfullmäktige valda ledamöterna och suppleanterna för dem utses bland personer, vilka tillhöra sådana nämnder eller styrelser, under vilka lyder arbetarpersonal, som enligt vad ovan nämnts beröres av löneavtalsnämndens verksamhet. Tjänstgöringstiden för samtliga ledamöter och suppleanter är två år. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande. Nämnden har därjämte inom sig utsett en delegerad för handläggning av vissa förvaltningsärenden.

Nämndens förvaltning granskas årligen av tre av stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads löneavtalsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändring den 24 nov. 1922. Allmänna bestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten, antagna av löneavtalsnämnden och svenska kommunalarbetsförbundet den 23 okt. 1923. Specialbestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid [stadens särskilda verk], gällande från den 1 jan. 1925. Förhandlingsregler mellan svenska städernas förhandlingsorganisation och svenska kommunalarbetsförbundet, gällande från den 1 jan. 1923.

Stat år 1926. Utgifter: 16,600 kr.

Löneavtalsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

¹⁾ Beträffande av vederbörande borgarråd avgivet förslag till ordnande av pensioneringen av stadens arbetare se Bih. 1925: nr 64.

LaN.

Vice ordförande.

*Persson, P. G., faktor, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Berndtson, C. F., verkställare, stadsfullm.

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.

*Rissén, H. R., tullkassör.

Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm.

*Dahlander, R., direktör för gas- och elektricitets-
verken (vald av stadens arbetschefer).

Suppleanter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.

*Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.

Månsson, O. P., spårvägsman, stadsfullm.

*Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.

*Törnberg, A. O. Oson, förste reparatör.

*Tingsten, K. A., tf. gatudirektör (vald av sta-
dens arbetschefer).

Sekreterare

(2,400 kr.).

Wallin, K. H. A.; t. Norr 35 52.

Löneavtalsnämndens delegerade.

Åkerman, G. R. J.

Löneavtalsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1925 års förvaltning).

Holmblad, D. G. A., grosshandlare.

Pettersson, K. G. A., föreståndare, stadsfullm.

Styrman, G. A., direktör.

Rörande *svenska städernas förhand-
lingsorganisation* se sid. 358.